

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

LIVIKO
— anno 1898 —

RADISSON COLLECTION
TALLINN

NORDIC
CATERING

ELTS JA BEETHOVENI VIIES

KLAVER
**ALEXANDER
MELNIKOV**

ERSO

DIRIGENT
OLARI ELTS

11

OKTOOBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
2024

TULEV
**BRAHMS
BEETHOVEN**

erso.ee

CHEMI-PHARM®

SA TALLINNA
LASTEHAIGLA

myfitness
world class gym & studio

PAKEND & PRINT
ERSO TRÜKIKOOL

iute

ERSO PEASPONSOR

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleval alati
tipptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · · O

ELTS JA BEETHOVENI VIIES

ALEXANDER MELNIKOV klaver
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Kontsertmeister Triin Ruubel
Dirigent OLARI ELTS

kell 18 – eelkontsert

Ludwig van Beethoven. Sekstett Es-duur, op. 81b. I osa (1795)

Ye Pan (metsasarv), **Jürnas Rähni** (metsasarv), **Fred Heinoja** (viilul),
Mari-Katrina Suss (viilul), **Liisi Rusnak** (vioola), **Margus Uus** (tšello)

Olari Elts vestleb **Toivo Tulevi** ja **Alexander Melnikoviga**

kell 19 – sümfooniakontsert

ALEXANDER MELNIKOV klaver

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Kontsertmeister Triin Ruubel

Dirigent OLARI ELTS

Toivo Tulev (1958)

„Fireflies vanish, there is nothing more“ (2024, esiettekanne)

Johannes Brahms (1833—1897)

Klaverikontsert nr 1 d-moll, op. 15 (1858)

Maestoso

Adagio

Rondo. Allegro non troppo

vaheaeg

Ludwig van Beethoven (1770—1827)

Sümfoonia nr 5 c-moll, op. 67 (1808)

Allegro con brio

Andante con moto

Scherzo. Allegro

Allegro

Kontserdist teevad otseülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv), salvestisi saab ka järelkuulata ja –vaadata.

Toivo Tulev © Mare Raidma

Toivo Tulev (1958)

„Fireflies vanish, there is nothing more“ (2024, esiettekanne)

Toivo Tulev on omapärase ja sugestiivse stiiliga helilooja, kelle tee muusikamaailma ei ole olnud ladus ja sirgjooneline. Võib-olla on just see andnud põhjust sügavamalt asjade ja nähtuste taha vaadata, intensiivsemalt tunnetada ja mõelda.

Tulevi muusika on ühtaegu staatiline ja pulseeriv, sissepoole vaatavalt kaemuslik ja tundeline, isetu ja intensiivne. Helilooja on märkinud, et talle mõjuvad kaks vastandlikku alget intrigeerivalt, sageli hakkab teos arenema kahest omavahel hõõrduvast impulsist. Oma pillidekäsitluse kohta on ta öelnud: „Kirjutan nii, et teos ei oleks lihtsalt abstraktsioon, vaid moodustaks ühe kindla heliruumi. Üritan partituuri käsitleda kui akustilist tervikut sarnaselt akustilisele ruumile — koos kajade ja järelkajadega.“

Arvukate eri koosseisu ja suurusega ansambliteoste kõrval on Tulevil terve rida töid orkestrile. ERSO kavades on varem olnud tema teosed „Signum“ (1990), „Ambra“ (2002), viiulikontsert (2002), „Future Continuous“ (2008), „Hõljub, laskub“ (elektrikitarr, sümfooniaorkester, 2011), „Black Mirror“ (2016) ja „Kolm sümfooniati“ (2018). Ta on kirjutanud ka lavateoseid — lühiballeti „Cruz“ (2002) ja Dante-ainelise ooperi „Beatrice“ (2010).

Tulev on olnud resideeriv helilooja Eesti Filharmoonia Kammerkoori (2004/2005) ja ansambli Ars Nova Copenhagen (2007/2008) juures.

Tema teoseid on tellinud nii Eesti esinduskollektiivid kui ka väliskollektiivid: Nieuw Ensemble, Ars Nova Copenhagen, Läti Raadio koor, Musicatreize, Court-Circuit, BIT 20, Atlas Ensemble, 2e2m, Madalmaade kammerkoor, Crossing Choir jt. Viimase aja suuremad vokaal-instrumentaalmuusika tellimused on Brno Filharmooniale loodud „So Shall He Descend“ (2018) ning Los Angelese Filharmoonia saja aasta juubeliks valminud „I Heard the Voice of Children...“ (2019).

Tulev on kolmel korral pärvinud Eesti Kultuurkapitali aastapremia (2001, 2003, 2021), saanud Kultuurkapitali stipendiumi „Ela ja sära“ (2002), Eesti Muusikanõukogu aastapremia (2006), Fulbrighti stipendiumi (2015), esimese Lepo Sumera nimelise kompositsiooniahinna (2016) ning LHV uue heliloomingu Au-tasu (2017).

Teos „**Fireflies vanish, there is nothing more**“ valmis ERSO tellimusel. Helilooja on selle kohta kirjutanud:

„Mu hea sõber küsis – millest on see lugu, mida kirjutad? Ma ei tea, ütlesin, üldse ei tea. Viimaste harfipassaažide järel kuulsin ometi – *fireflies vanish, there is nothing more* – kaks rida Kaga no Chiyo viimasest haikust:

*Shimizu suzushi
hotaru no kiete
nani mo nashi*

*jahe allikavesi
tulikärbised haihtuvad
kõik lakkab“*

Johannes Brahms

Johannes Brahms (1833—1897)
Klaverikontsert nr 1 d-moll, op. 15 (1858)

Kui Ludwig van Beethoveni mõju klassikalisele muusikale tundub suur täna, siis võib vaid ette kujutada, mis tunne oli olla noor helilooja kõigest veerandsada aastat pärast suurmeistri surma. See oli Robert Schumann, kes kirjutas 1853. aasta oktoobris ajakirjas Neue Zeitschrift für Musik:

„[---] peaks ju ükskord ilmuma helilooja, kes oleks kutsutud ajastu ülimat sõnumit ideaalsesse vormi valama. Kes ei jõuaks kunstimeisterlikkuseni mitte aste-astmelt kõrgemale tõustes, vaid kerkiks nagu Minerva kohe täies relvastuses Kroniuse peast välja. Ja ta on tulnud, verinoor mees, kelle hälli juures valvasid graatsiad ja sangarid. Tema nimi on Johannes Brahms, Hamburgi laps [---] Ta kandis endal, ka välimuses, kõiki märke, mis meile teatavad: see ongi kutsutu.“

1. oktoobril 1853 saabus 20-aastane klaverigeenius ja võrsuv helilooja Johannes Brahms perekond Schumannide majja Düsseldorfis. Robert Schumann tervitas noort muusikut avasüli, nimetades teda uue põlvkonna hääleks. Pärast seda kohtumist kulus veel ligi viis aastat, enne kui valmis Brahmsi esimene suurteos orkestrile — **klaverikontsert nr 1 d-moll**.

Brahmsi läbikäimine Schumannidega mõjutas oluliselt valmiva kontserdi emotsionaalset värvingut. 1854. aastal sooritas Robert enesetapukatse,

misjärel veetis ta oma viimased kaks eluaastat haiglas üha halveneva vaimse tervisega. Clara Schumann toetus sel ajal Brahmsi moraalsele toele. See periood oli Brahmsi „torm ja tung“, aeg täis unistusi ja kannatusi, millest kõneleb tema kirjavahetus Claraga.

Alustanud 1854. aastal kahe klaveri sonaadi kirjutamist, mõistis helilooja peagi, et see muusikaline materjal nõuab esitamiseks orkestrit. Ta kirjutas oma sõbrale, viiuldaja Joseph Joachimile: „Kolme esimest osa mängisin tihti proua Schumannile ette. Tegelikult ei rahulda mind enam need kaks klaverit.“ Nii töötas Brahms sonaadi alguse ümber klaverikontserdi esimeseks osaks. 1856. aasta lõpuks valmis finaali, millele järgnes keskmine aeglane osa, kuid helilooja jätkas teoses paranduste tegemist ka pärast esiettekannet.

Brahmsi töö kontserdi kallal on dokumenteeritud kirjavahetuses Joseph Joachimiga. „Siit tuleb Rondo teist korda,“ kirjutas Brahms 1857. aasta aprillis. „Ma palun sama, mida eelmisel korral — sinu väga nõudlikku hinnangut.“ Ta jätkas küsimustega:

„Kas poleks mitte parem, kui puhkpillid võtaksid meloodia üle? [---]
Kas poleks ka parem kasutada kaheksandiknootide liikumist? [---]
Ma arvan, et peaksime loobuma pikoloflöödist, tal on ju esimese osa jooksul ainult kaheksa nooti?“

Järgmisel aastal kirjutas Joachim nõudlikult: „Ma palun sind, Jumala nimel, lase kopistil lõpuks kontserdi kallale pääseda: millal saan ma seda viimaks kuulata?“ Joachimi ja Clara Schumanni õhutusel asuski Brahms teose ettekandmiseks orkestrit otsima. Proov Hannoveri orkestriga toimus 30. märtsil 1858: klaveri taga oli Brahms ise, dirigendipuldis seisis Joachim ning Clara istus publikus. Viimane neist kirjutas:

„Tänane proov möödus suurepäraselt; kuigi kontserdi läbimänguks oli aega ainult üks kord, läks see peaaegu komistusteta ja sütitas mõnes muusikus isegi entusiasmi... Peaaegu kõik kõlab nii ilusasti, isegi paremini, kui Johannes ise arvas või lootis. Kogu teos on imeline, nii rikkalik, sügavalt läbitunnetatud ja nii terviklik. Johannes oli õnnelik ja mängis puhtast rõõmusest viimast osa *prestissimo*.“

Avalik esiettekanne toimus sama orkestriga järgmise aasta 22. jaanuaril. Nädal hiljem kordas Brahms teost Leipzigi Gewandhausi orkestriga. Kriitik Edward Bernsdorf kirjutas pärast Leipzigi ettekannet, et see teos „ei saa

pakkuda naudingut“, põhjendades, et see sisaldab „kõige läbilõikavamaid dissonantse ja kõige ebameeldivamaid kõlasid“. Pärast aastatepikkust tööd oli niivõrd negatiivne retseptsioon Brahmsi jaoks suur pettumus.

Klaverikontserdi sünge paatos vihjab sellele, et Brahms leinas sõber Robert Schumanni lahkumist. Tegemist on sümfoonia–möödulise teosega, mida iseloomustavad peened temaatilised sidemed. **Esimene osa** algab võimsalt: tormilised timpanid, raevukad trillerid ja pingeline harmoonia loovad titaanliku, peaaegu ürgse kõla. Klaverisolist aga alustab ühe kontserdirepertuaari kõige vaoshoituma sisseastumisega — õrna, melanhoalse ja peaaegu kõhkleva teemaga. Plahvatusliku avamaterjali vastandamine õrnalt mõtiskleva lüürikaga on äärmus, mis iseloomustab tervet kontserdi avaosa ja teose loomupärast draamat, kus põimuvad tragöödia ja lohutus. Orkester pole siin pelgalt saatjarolliis, vaid on tihedalt soolopartiiga lõimunud.

Teise osa visandile kirjutas Brahms „Benedictus qui venit in nomine Domini“ („Kiidetud olgu, kes tuleb Issanda nimel“) ja kirjeldas seda kui „õrna portreed“ Clarast. Pärast esimese osa heitlusi pärineb see palvuslik ja meditatiivne muusika nagu teisest maailmast. Orkestri ja solisti dialoogid viivad aeglase kadentsini, milles ilmuvad uuesti esimesest osast tuttavad trillerid, sedapuhku taltsutatuna.

Rondovormis **kolmandat osa** on võrreldud Beethoveni kolmanda klaverikontserdi finaaliga. Siin kombineeruvad rütmierksus, barokkmeisterite eeskuju ja ülim virtuoossus. Muusikateadlased on arvanud, et Brahmsi võis selle osa komponeerimisel inspireerida ka Clara Schumanni a–moll klaverikontserdi finaal. Ent tegemist pole siiski lihtsa austusavaldusega, vaid Brahmsi esimene klaverikontsert kinnitab jõuliselt Robert Schumanni prohvetlikku väidet, et noor helilooja „rajab uusi teid“.

Teose kolmandat ettekannet Brahmsi kodulinnas Hamburgis saatis viimaks edu ning ka tänapäeval peetakse seda klaverikontserti kompromissituks ja aukartustäratavaks teoseks. ERSO ees on teost esitanud pianistid Maria Grinberg (1955), Arnaldo Estrella (1965), Leelo Kõlar (1969), Arbo Valdma (1970, 1997), Lazar Berman (1977), Rein Rannap (1987), Peep Lassmann (1990, 1992), Gerhard Oppitz (1993), Ralf Taal (1994), Ivari Ilja (1995, 2009), Ignat Solženitsõn (1995), Boriss Berman (1997), Toomas Vana (2002), Barry Douglas (2004), Dmitri Aleksejev (2012), Paul Lewis (2014), Kalle Randalu (1985, 2016) ja Garrick Ohlsson (2018).

Ludwig van Beethoven (1770–1827)
Sümfoonia nr 5 c–moll, op. 67 (1808)

1808. aasta oli Beethoveni elus raske aeg. Teda hirmutas süvenev kuulmiskaotus ja kehv rahaline seis. Prantsuse väed eesotsas keiser Napoleoniga olid marssinud üle tema kodumaa piiride. Samal ajal oli helilooja vend oli abiellunud naisega, keda Beethoven nimetas „Öökuningannaks“. „Nõnda koputab saatuse uksele,“ olevat Beethoven kirjeldanud oma **viienda sümfoonia** esimesi takte. Niisuguse väitega tuli välja helilooja erasekretär ja esimese biograafina tuntuks saanud Anton Schindler, keda iseloomustas romantiline ja elav kujutlusvõime. Hilisemad Beethoveni uurijad, kes on Schindleri väiteid kahtluse alla seadnud, rõhutavad aga, et viiendasse sümfooniasse kätketud jõud tõuseb helilooja isiklikust traagikast kõrgemale.

Olgu selle tähendus milline tahes, sümfoonia kuulus neljanoodiline motiiv on saanud Beethoveni sünonüümiks. Viienda sümfoonia dramaturgiat kannab deviis *per aspera ad astra* — läbi raskuste tähtede poole, kõneldes saatust trotsiva kangelasliku inimese võitlusest ja tema vankumatust võidujanust.

Teose esimesi visandeid on leitud juba aastast 1800, üha sagedamini ilmus see helilooja märkmetes aga aastatel 1804–1806 ja seal on esimese osa kuulus rütmiline idee juba selgelt äratuntav. Beethoven lõpetas viienda sümfoonia kevadel 1808 ning see kanti esmakordselt ette sama aasta

22. detsembril. Heliloojale oli kontserdi korraldamiseks antud kasutada teatri An der Wien ruumid. Sündmus, mis kestis kütmata teatris ligi neli tundi, pakkus publikule terve maratoni helilooja uutest teostest. Kavas olid tema kuues sümfoonia, aaria „Ah! perfido“, kaks osa C–duur missast, neljas klaverikontsert, viies sümfoonia ja terve „Koorifantaasia“. Just viies sümfoonia äratas teiste seas tähelepanu oma metsiku energia, pinge ja jõulisusega.

Sümfoonia sonaat–*allegro* vormis **avaosa** kuulsad esimesed noodid on rütmiline moto, mis ilmutab end läbivaldt kogu teoses. Lühikesest fraasist arendab ta terve meistriteose, demonstreerides uut sümfoonilist põhimõtet: ühe väikese žesti potentsiaalset võib sündida tohutu teos. Ka eeleegilist kõrvalteemat, mida esitab metsasarv, varjutab avamotiivi raev ja nõudlikkus. Tämbreis, dünaamikas ja karaktereis varieeruv, rütmiliselt üha korduv põhimotiiv domineerib ka töötluseosas. Helilooja peatub hetkeks kaeblikul oboekadentsil, järgnev töötleva iseloomuga kooda kasvatab aga taas pinget.

Teise osa aluseks on kaks teineteist täiendavat teemat, millel põhinevad neli variatsiooni. Rikkalikult ja suursuguselt lauldes alustavad vioolad ja tšellod, millele järgneb klarnetite, flöödi ja fagottide jõulisem, enesekindlam, fanfaarne partii. Saatusemotiivi kauge kaja on kuulda siingi. Osa lõpetab lühike ja kiire kooda.

Kolmas osa on skertso, mis oma tumedates toonides algusega on kaugel selle žanri tavapärasest, mängulisest või grotesksest karakterist. A–osa salapärase küsimuse ja rahustava vastusena kõlavaile fraasidele järgneb võimukas marsiteema metsasarvedelt, mis kujutab endast teisenenud meloodia– ja rütmikujuga saatusemotiivi. B–osa on tormakalt algav ja pikkamisi hääbuv, taas põhimotiivi sisaldav fugaato. Skertso lõpp ei ole A–osa tavapärase kordus, vaid lühem ja allaheitlikum. Katkendlikes *pizzicato*–helides ning ootusärevust kasvatavas, trummeldavate timpanitega saadetud orelipunktis valmistatakse ette finaali plahvatuslikku algust.

Beethoven tegi selle ülemineku ja järgnevate plahvatuslike akordidega ajalugu. Tema viies sümfoonia oli esimene omataoline, milles kaks osa — kolmas ja neljas — on omavahel katkematult ühendatud. Teose **neljanda osa** avaakordid tähistavad ühtlasi tromboonide ilmumist sümfooniaorkestrisse. Beethoveni idee selle taga oli lisada kogu orkestrile võimsust, rikastades samal ajal kõlavärvi pikloflöödi ja kontrafagoti lisamisega. Tromboonid

juhivad ekstravertset marsilaadset teemat, kontrafagott lisab muusikale sügavust, pikoloflöötsärtsu. Finaal on justkui kulminatsioon kogu eelnenud emotsionaalsele pingele. Osa kõige silmatorkavam tunnus on lühike meeldetuletus skertso teemast vahetult enne lõplikku kulminatsiooni. See dramaturgiline efekt annab kuulajale hingetõmbepausi. Seejärel juhatab Beethoven teose rõõmsameelses meeleolus võidukasse koodasse.

Viies sümfoonia kõneles muusikalisel keeles, mida publik polnud varem kuulnud. Teose missioon ulatus meelelahutusest palju kaugemale. Saksa muusikateadlane Paul Bekker on märkinud: „Beethoveni näol kerkis esile helilooja, kes mõistis täielikult kunsti võimalusi. Ta tundis oma vaimse kuningriigi saladuslikke jõude... Ta oli piisavalt kunstnik, et oma taht ellu viia.“ Sarnaseid mõtteid on väljendanud dirigent ja helilooja Leonard Bernstein: „Beethoven rikkus kõiki reegleid ja lõi hingematvalt õigeid teoseid. Tal oli tõeline anne, taevane säde, jõud panna sind finišijoonel tundma, et midagi on maailmas õigesti.“

Viienda sümfoonia partituur trükiti 1826. aastal ning sealtpeale algas teose võidukäik kogu Euroopas. Sümfoonia ajaloolisest olulisusest kõneleb ka fakt, et 1913. aastal salvestasid Berliini filharmoonikud Arthur Nikischi juhatusel selle maailma muusikaloo esimese sümfooniana tervikuna heliplaadile.

ERSO on Beethoveni viiendat sümfooniat esitanud Olav Rootsi (1944), Li De-Luni (1956), Roman Matsovi (1957, 1962, 1963, 1974, 1976, 1977, 1996), Kurt Sanderlingi (1959), Karl Eliasbergi (1960), Neeme Järvi (1966, 1971, 1978, 1993, 2012, 2019), Mariss Jansoni (1971), Juozas Domarkase (1973), Carmen Morali (1980), Peeter Lilje (1982), Andres Mustoneni (1994), Gintaras Rinkevičiuse (1995), Jüri Alperteneni (1997), Arvo Volmeri (2000), Nikolai Aleksejevi (2006), Toomas Vavilovi (2010), Antonio Méndezi (2015), Mihhail Gertsini (2017), Olari Eltsi (2021) ja Andres Kaljuste (2023) juhatusel.

E · R · S · O

ERSO
PEASPONSOR

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

LIVIKO
— anno 1898 —

RADISSON COLLECTION
TALLINN

NORDIC
CATERING

OLARI ELTS JA THEODOR SINK

TŠELLO
THEODOR
SINK

ERSO

DIRIGENT
OLARI ELTS

15 | NOVEMBER
ESTONIA KONTSERDISAAL
2024

MESSIAEN
DUTILLEUX
SAARIAHO
RAVEL

erso.ee

CHEMI-PHARM®

myfitness
world class gym & studios

PAKEND & PRINT
EESTI TÄRBIKUS

ALEXANDER MELNIKOV õppis Moskva konservatooriumis Lev Naumovi käe all. Teda enim kujundanud muusikaliste hetkede hulka kuulub varajane kohtumine Svjatoslav Richteriga, kes kutsus teda seejärel regulaarselt Venemaal ja Prantsusmaal toimunud festivalidele. Ta on pälvinud olulisi auhindu silmapaistvatel konkurssidel, näiteks rahvusvahelisel Robert Schumanni konkursil Zwickaus (1989) ja kuninganna Elisabethi konkursil Brüsselis (1991).

Alexander Melnikov on tuntud oma sageli ebatavaliste muusikaliste ja programmiliste otsuste poolest ning tal tekkis juba oma karjääri alguses huvi ajaloolise esituspraktika vastu. Tema peamised mõjutajad selles valdkonnas on Andreas Staier ja Aleksei Lubimov. Melnikov astub regulaarselt üles nimekate ajastumuusika ansamblitega, nagu Freiburger Barockorchester, Musica Aeterna ja Akademie für Alte Musik Berlin.

Solistina on Alexander Melnikov esinenud selliste orkestritega nagu Koninklijk Concertgebouw Orkest Amsterdam, Gewandhausorchester Leipzig, Philadelphia Orchestra, NDR Elbphilharmonie Orchester, HR-Sinfonieorchester, Münchner Philharmoniker, Rotterdams Philharmonisch Orkest ja BBC Philharmonic Orchestra, selliste dirigentide juhendamisel nagu Mihhail Pletnev, Teodor Currentzis, Charles Dutoit, Paavo Järvi, Thomas Dausgaard, Maxim Emelyanychev ja Vladimir Jurowski.

Koos Andreas Staieriga salvestas Alexander Melnikov ainulaadse, neljale käele mõeldud Schuberti teoste kava, mida nad on ka koos esitanud. Melnikovi töö oluline osa on intensiivne kammermuusika-alane koostöö teiste muusikutega, sealhulgas tšellist Jean-Guihen Queyrasiga.

Alexander Melnikov alustas koostööd plaadifirmaga Harmonia Mundi tänu oma regulaarsele kontserdipartnerile, viiuldaja Isabelle Faustile, ning 2010. aastal võitsid nad oma Beethoveni sonaatide kogumikuga viiulile ja klaverile Gramophone'i auhinna. See album, mida peetakse mainitud teoste üheks kõige olulisemaks salvestiseks, nomineeriti ka Grammy auhinnale. Nende hiljutisemad salvestised hõlmavad Brahmsi ja Mozarti sonaate viiulile ja klaverile.

Melnikovi salvestis Šostakovitši prelüüdide ja fuugadega pälvis auhinna ajakirjadelt BBC Music Magazine ja Classica ning auhinna Jahrespreis der Deutschen Schallplattenkritik. 2011. aastal jõudis see BBC Music Magazine'i kõigi aegade 50 parima salvestise hulka. Tema diskograafia hõlmab ka Brahmsi, Rahmaninovi, Šostakovitši ja Skrjabini teoseid. Koos Isabelle Fausti, Jean-Guihen Queyrasi, Pablo Heras-Casado ja Freiburger Barockorchesteriga salvestas Melnikov albumite triloogia Schumanni kontsertide ja triode (ilmusid 2015–2016) ning Beethoveni kolmikkontserdiga (2021). 2018. aastal andis ta välja kriitikute poolt kõrgelt hinnatud Prokofjevi klaverisonaatide kogumiku „Four Pieces, Four Pianos“ ja 2023. aastal ilmus „Fantasie — Seven Composers, Seven Keyboards“, millel ta kasutas ajastuomaseid instrumente. Lisaks sellele sooloalbumile ilmus 2023. aasta lõpus CD Schumanni klaverikvartetiga, op. 47 ja klaverikvintetiga, op. 44, millel Melnikov musitseerib koos Isabelle Fausti, Anne Katharina Schreiberi, Antoine Tamestit' ja Jean-Guihen Queyrasiga.

Hooaja 2024/25 tipphetkedeks on Alexander Melnikovi residentuur kontserdimajas Konzerthaus Wien, kus ta esitab soolokava ning annab kammermuusikakontserdi ja kontserdi koos Viini Sümfooniaorkestriga Christoph Eschenbachi juhatusel. Kontsertreisid viivad teda Jaapanisse, Ameerikasse ja Euroopasse, kus ta esineb selliste tuntud orkestritega nagu Münchner Philharmoniker, Konzerthausorchester Berlin, Orquestra Gulbenkian, Orchestra della Svizzera Italiana, Gürzenich Orchester, Kammerakademie Potsdam, Kammerorchester Basel ja Australian Chamber Orchestra Ivor Boltoni, Maxim Emelyanychevi, Hannu Lintu, Daniel Coheni, Anja Bihlmaieri ja Giovanni Antonini juhatusel.

Alexander Melnikov jätkab oma kammermuusika-alast tööd eri koosseisudes koostöös Isabelle Fausti, Antoine Tamestit', Aleksei Lubimovi, Olga Paštšenko, Mihhail Šiljajevi ja Jean-Guihen Queyrasiga ning esineb nende koosseisudega muu hulgas Helsingis, Kopenhaagenis, Berliinis, Lyonis, Amsterdamis, Bonnis, Vancouveris, Seattle'is ja Londonis.

Alexander Melnikovi tänavune hooaeg hõlmab ka soolokontserte Berliini Filharmoonias, Kölni Filharmoonias, Auditorium de Lyonis, Prahast, Madridis, Philia Hallis Yokohamas ja Toppan Hallis Tokyos.

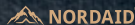
E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASONSOR

LIVIKO
— anno 1898 —

RADISSON COLLECTION
TALLINN

NORDIC
CATERING

ALEXANDER MELNIKOV

**ALEXANDER
MELNIKOV**
KLAVER

**TRIIN
RUUBEL**
VIUL

**MIINA
LAANESAAR**
VIUL

**SANDRA
KLIMAITÉ**
VIOOLA

**INDREK
LEIVATEGIJA**
TŠELLO

12 | OKTOOBER
MUBA suur saal
2024

**JOHANNES
BRAHMS**

Olari Elts © Kaupo Kikkas

OLARI ELTSI kirk eristuvate ja üllitleidlike kontserdikavade loomise vastu on talle rahvusvahelisel muusikaareenil suurt tunnustust toonud. Tema ametiaeg Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri kunstilise juhi ja peadirigendina sai alguse 2020. aastal.

Elts on olnud paljude tuntud orkestrite külalisdirekt — nende hulka kuuluvad näiteks Leipzigi Gewandhaus-orkester, Soome Raadio Sümfooniaorkester, Taani Rahvusorkester, Rotterdami Filharmooniaorkester, Hollandi Raadio Sümfooniaorkester, BBC Sümfooniaorkester, Birminghami Linnaorkester, Prantsuse Raadio Sümfooniaorkester, Prantsuse Rahvusorkester, Lyoni Rahvusorkester, Luksemburgi Filharmoonikud, Budapesti Festivaliorkester, Québeci Sümfooniaorkester, Yomiuri–Nipponi Sümfooniaorkester, Souli Filharmooniaorkester ja Melbourne'i Sümfooniaorkester.

Talle meeldib koostööd teha selliste solistidega nagu Gautier Capuçon, Renaud Capuçon, Brett Dean, Isabelle Faust, Alban Gerhardt, Martin Grubinger, Martin Helmchen, Stephen Hough, Lucas ja Arthur Jussen, Kari Kriikku, Karita Mattila, Aleksander Melnikov, Daniel Lozakovich, Baiba Skride, Simon Trpčeski ja Antoine Tamestit.

Hooajal 2024/25 naaseb Elts Soome Raadio Sümfooniaorkestri ette keeruka kavaga, mis koosneb Mendelssohni, Ernest Pingoud' ja Peter Maxwell Daviese helitöödest ning Federico Perotti uuest orelikontserdist. Lisaks naaseb Elts sellel hooajal Staatskapelle Weimari, Sinfonietta Rīga kammerorkestri ja Oulu Sümfooniaorkestri ette, kus dirigeerib Pärdi,

Raveli, Sibeliuse, Straussi, Stravinski ja Tšaikovski teoseid. Mujal maailmas debüteerib Elts Dublini Uue Muusika Festivalil, kus tuleb esitusele Unsuk Chini ja John Buckley uutest kompositsioonidest koosnev programm. Samuti debüteerib ta Taipei ja Xi'ani sümfooniaorkestritega, liitub Sakari Oramo kutsel Sibeliuse Akadeemia Sümfooniaorkestriga ning juhatab Tiroomi Sümfooniaorkestrit Innsbruckis Austrias. Lisaks kontserdisarjadele Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga Tallinnas toob Elts koostöös Eesti Draamateatriga taas lavale tunnustust leidnud etenduse „Macbeth“ ning pärast hiljutisi edukaid rahvusvahelisi tuure Suurbritannias, Saksamaal ja Prantsusmaal lõpetab 2024/25. hooaja ringreisiga Soomes.

Kaasaegsete Balti heliloojate poolehoidjana on Elts välja andnud Heino Elleri „Sümfooniliste poemide“ plaadi ning ka tema viiulikontserdi Baiba Skride ja Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga. Samuti leidsid kriitikute seas laialdast tunnustust plaadid, mille ta andis välja koostöös Ondine'iga — Erkki-Sven tүүri teosed Tapiola Sinfonietta esituses, sealhulgas violakontsert Lawrence Poweriga, Tүүri viies sümfoonia ning akordionikontsert „Prophecy“ Helsingi Filharmooniaorkestriga. 2016. aastal välja lastud Brahmsi muusika seadete album (Glanert, Berio) Helsingi Filharmooniaorkestriga pälvis samuti palju kiidusõnu. Eltsi diskograafia hõlmab Borgströmi ja Šostakovitši viiulikontserte Eldbjørg Hemsingi ja Viini Sümfooniaorkestriga ning hiljutisi albumeid Kalevi Aho muusikaga, mille ta salvestas koos Antwerpeni Sümfooniaorkestri ja Kymi Sinfoniettaiga BISile. Tema hiljutisim projekt on uus plaat, millel Oslo Filharmooniaorkester esitab auhinnatud Norra helilooja Øyvind Torvundi töid.

Elts on jätnud oma jälje ka ooperile, olles dirigeerinud näiteks „Jevgeni Oneginit“, Mozarti „Don Giovannit“ ja „Idomeneot“ ning Berlioz'i „Fausti needmist“. Žanre ületades viis Elts Mendelssohni muusikat ja Shakespeare'i „Suveöö unenägu“ kombineeriva muusikalise etenduse „Pööriöö uni“ Berliini Konzerthausi lavale koos Tallinnas tegutsenud teatriga NO99. Bernsteini 100. juubeli puhul esitas Elts Luksemburgi Filharmooniaorkestriga muusikat filmist „On the Waterfront“.

Aastatel 2007–2020 oli Olari Elts Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri peakülaaldirigent ning aastatel 2011–2014 Helsingi Filharmooniaorkestri peakülaaldirigent. Aastatel 2006–2011 oli ta Bretagne'i Riikliku Orkestri kunstiline juht, aastatel 2007–2010 Šoti Kammerorkestri peakülaaldirigent ning aastatel 2001–2006 Läti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent.

Muuseumikaart -15%!

Vaid muuseumikaardiga saad sa aasta jooksul külastada **piiramatult ja tasuta** 120+ muuseumi ja elamuskeskust üle Eesti!

- koodiga „**ERSO**”
- on muuseumikaart vaid **55.25 €** (täishind 65 €)
- kood kehtib muuseumikaardi ostmiseks ja pikendamiseks, ei kehti kinkekaardile
- **muuseumikaart.ee/osta**

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 98. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2023. aasta mais toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2022. aastal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinum Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia ERSO–le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärase koostöö on ERSO–l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 11. oktoobril 2024

I VIIUL

Triin Ruubel
Marge Uus
Kristiina Aimla
Fred Heinoja
Nina Kawaguchi
Kirti-Kai Loorand
Tõnis Pajupuu
Piret Sandberg
Danae Taamal
Kaiu Talve
Tarmo Truuväärt
Liis-Helena Väljamäe

II VIIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Toomas Hendrik
Ellervee
Kristel Kiik
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann
Annelize Vlasenko
Grete Heinsaar
Elisabeth Härmand

VIOOLA

Rain Vilu
Liisi Rusnak
Helena Altmanis
Mall Help
Sandra Klimaitė
Mairit Mitt-Bronikowska
Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman

TŠELLO

Theodor Sink
Seulki Lee
Riina Erin
Tõnu Jõesaar
Katrín Oja
Margus Uus
Lauri Toom
Maris Vallsalu

KONTRABASS

Regina Udod
Mati Lukk
Imre Eenma
Xiaonan Nie
Indrek Pajus
Ants Önnis

HARF

Kaisa Helena Žigurs

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Linda Vood
Janika Lentsius

OBOE

Guido Gualandi
Heli Ernits
Tõnis Traksmann

KLARNET

Soo-Young Lee
Taavi Orro
Meelis Vind

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Kristjan Kungla
Kaido Suss

METSASARV

Mattias Vihmann
Kalle Koppel
Artur Reinpõld
Nikita Matsuk

TROMPET

Indrek Vau
Mart Kivi
Ivar Tillemann

TROMBOON

Andres Kontus
Peeter Margus
Väino Põllu

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Adam Jeffrey

LÖÖKPILLID

Lauri Metsvahi
Terje Terasmaa
Tiit Joamets

SA ERSO juhatuse liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja

müügijuht

Signe Vaiknemets

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Kammer- ja

noorteprojektide

produtsent

Taavi Orro

Lavameistrid

Jüri Korjus
Kristjan Lume
Heiki Zvorovski

ERSO TÄNAB TOETAJAI

ERSO
PEASPONSOR

KONTSERDISARJAJE TOETAJAD:

KOOSTÖÖPARTNERID:

Nordaid tagab parima enesetunde, ERSO kontsert parima elamuse!

Tugevam tervis kvaliteetsetest koostisosadest.
Valmistatud ja väljatootatud Eestis.

KUTSUME KUULAMA

ALEXANDER MELNIKOV

L, 12. OKTOOBER KELL 18, MUBA SUUR SAAL

Johannes Brahms. Fantaasiad, op. 116

Johannes Brahms. Klaverikvintett f–moll, op. 34

ALEXANDER MELNIKOV klaver, TRIIN RUUBEL viiul, MIINA LAANESAAR viiul,
SANDRA KLIMAITÉ vioola, INDREK LEIVATEGIJA tšello

NEEME JÄRVI JA SÕBRAD

R, 18. OKTOOBER KELL 18 (EELKONTSERT) JA KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Heino Eller. „Kodumaine viis“

Peeter Vähi. „Blue Collage“ (esiettekanne)

Artur Lemba. Klaverikontsert nr 2 e–moll

Sergei Bortkiewicz. Klaverikontsert nr 1 B–duur, op. 16

TRIIN RUUBEL viiul, INDREK LEIVATEGIJA tšello, ANNA ŠELEST klaver,
ERSO, dirigent NEEME JÄRVI

FESTIVAL AFEKT. Phos

R, 1. NOVEMBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Elis Hallik. Sümfoonia „Phos“ (esiettekanne)

Monika Mattiesen. „Ariadne aus Neanderthal“ (esiettekanne)

Catherine Milliken. „Ediacaran Fields“ (Eesti esiettekanne)

MAIT MALMSTEN, Ensemble Musikfabrik, ERSO, dirigent CLEMENT POWER

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV